Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NIILO JÄÄSKINEN*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2012. gada 24. maijā [1]

Lieta C-62/11

Land Hessen
pret
Florence Feyerbacher

(Hessisches Landessozialgericht (Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Privilēģijas un imunitāte Savienībā — Eiropas Centrālās bankas Vienošanās par mītnesvietu tiesiskais raksturs — Publisko tiesību līgums — Erga omnes iedarbības neesamība — Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūti — 36. panta 1. punkts — Eiropas Centrālās bankas personāla nodarbināšanas kārtība — Ekskluzivitātes neesamība — Vācijas sociālo tiesību normu, kurās paredzēta sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķiršana Eiropas Centrālās bankas personālam, piemērojamība minētajiem darbiniekiem — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 34. pants — Tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem

I – Ievads

1. Vai Vācijas Federatīvajai Republikai ir tiesības piešķirt sociālā nodrošinājuma pabalstus Eiropas Centrālās bankas darbiniekiem? Būtībā šis ir jautājums, kuru Tiesai uzdod *Hessisches Landessozialgericht* [Hesenes federālās zemes Sociālo lietu tiesa] (Vācija).

2. Konkrētāk, iesniedzējtiesai ir radies jautājums, pirmkārt, par 1998. gada 18. septembra vienošanās, kas noslēgta starp Vācijas valdību un Eiropas Centrālo banku (turpmāk tekstā – "ECB"), par šīs iestādes mītnesvietu (turpmāk tekstā – "Vienošanās par mītnesvietu") [2] tiesisko raksturu. Otrkārt, tā uzsver, ka ir jādefinē ECB personāla nodarbināšanas kārtības piemērojamība, ņemot vērā Protokola par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem 36. panta 1. punktu (turpmāk tekstā – "ECBS Statūti") [3].

3. Prejudiciālie jautājumi ir uzdoti saistībā ar tiesvedību starp *F. Feyerbacher*, ECB darbinieci, kura ir Vācijas pilsone un kuras dzīvesvieta ir Vācijā, un *Land Hessen* [Hesenes federālo zemi] par pēdējās atteikumu piešķirt *F. Feyerbacher* vecāku pabalstu.

4. Tādējādi lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir, pirmkārt, par Vienošanās par mītnesvietu tiesisko raksturu, un it īpaši par to, vai tā ir vai nav saistīta ar Eiropas Savienības tiesībām. Otrkārt, lūgumā izvirzīts jautājums par to, vai Vienošanās par mītnesvietu 15. pants, kas saskaņā ar ECBS Statūtu 36. panta 1. punktu liedz piemērot Vācijas Federatīvās Republikas materiālās un procesuālās darba un

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — *BGBl.* 1998 II, 2745. lpp. ECB interneta vietnē ir pieejama arī Vienošanās par mītnesvietu vācu valodas versija, kas vienīgā ir noteicošā, kā arī tās tulkojums angļu valodā.

3 — Runa ir par 4. protokolu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību (OV 2010, C 83, 230. lpp.).

sociālo tiesību normas ECB personāla nodarbināšanas kārtībai, kuru izstrādājusi ECB Padome [4] (turpmāk tekstā – "NK"), ir kolīziju norma, kas nepieļauj to, ka minētā dalībvalsts, pamatojoties uz teritorialitātes principu, piešķir ECB darbiniekiem, kuri dzīvo tās teritorijā, tādus valsts tiesību aktos paredzētus ģimenes pabalstus kā vecāku pabalsts.

5. Šajā ziņā es uzsveru, ka galvenais lietas elements ir jautājums par to, vai un attiecīgi kādā mērā Vācijas Federatīvā Republika saskaņā ar ECBS Statūtu 36. panta 1. punktu var brīvi piemērot savas valsts tiesību aktus, lai ECB darbiniekiem piešķirtu sociālā nodrošinājuma pabalstus papildus NK paredzētajiem pabalstiem.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – *Savienības tiesības*

1) Eiropas Savienības Pamattiesību harta

6. Tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem ir garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 34. pantā [5]. Saskaņā ar šo pantu:

"1. Savienība atzīst un ievēro tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem un sociāliem pakalpojumiem, kuri saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi nodrošina aizsardzību tādos gadījumos kā maternitāte, slimība, nelaimes gadījums darba vietā, atrašanās apgādībā vai vecums, kā arī darba zaudējums.

2. Ikvienai personai, kura likumīgi dzīvo un pārvietojas Eiropas Savienības teritorijā, ir tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem un uz sociālajiem atvieglojumiem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kā arī valstu tiesību aktiem un praksi.

[..]"

2) ECBS Statūti

7. ECB ārējās operācijas ir definētas 23. pantā. Tā it īpaši var "nodibināt sakarus ar citu valstu centrālajām bankām un finanšu iestādēm un, vajadzības gadījumā, ar starptautiskām organizācijām".

8. Saskaņā ar 24. pantu ar nosaukumu "Citas operācijas" papildus operācijām, kas izriet no tās uzdevumiem, ECB var "veikt operācijas administratīvām vajadzībām vai savu darbinieku interesēs".

9. ECBS Statūtu 35. panta 1. un 4. punktā ir noteikts:

"35.1. Līgumos paredzētajos gadījumos saskaņā ar tajā ietvertajiem nosacījumiem Tiesa var vērtēt vai interpretēt ECB darbību vai bezdarbību. [..]

[..]

4 — Pamatojoties uz ECBS statūtu 36. panta 1. punktu, ECB Padome 1998. gada 9. jūnijā pieņēma ECB personāla nodarbināšanas kārtību (OV 1999, L 125, 32. lpp.), kas ir vairākkārt grozīta. Nodarbināšanas kārtība nav publicēta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Tomēr tā ir publiski pieejama angļu valodā ECB interneta vietnē.

5 — Skaidrības labad un kaut arī Vienošanās par mītnesvietu tika noslēgta agrāk un strīdīgais pabalsts pamatlietā pilnībā ietver laikposmu pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, atbilstošās tiesību normas ietver primāro tiesību dokumentus to redakcijā pēc šī datuma. Faktiski, izņemot Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, kas kļuva saistoša pēc šī līguma stāšanās spēkā, tiesību normas, kuras attiecas uz manu analīzi, lielā mērā ir palikušas identiskas tām, kas bija spēkā pirms minētā datuma.

35.4. Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt spriedumu atbilstīgi jebkurai arbitrāžas klauzulai, kas ietverta ECB vai tās vārdā noslēgtā publisko tiesību vai privāttiesību līgumā."

10. Atbilstoši ECBS Statūtu 36. panta 1. punktam "Padome pēc Valdes priekšlikuma izstrādā ECB personāla nodarbināšanas kārtību".

11. Šo statūtu 39. pantā ir paredzēts:

"Dalībvalstu teritorijā ECB ir visas privilēģijas un imunitāte, kas vajadzīgas, lai veiktu tās uzdevumus atbilstīgi nosacījumiem, kuri ietverti Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā".

3) Protokols par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā

12. Saskaņā ar Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 14. pantu [6]:

"Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, pēc apspriešanās ar attiecīgajām iestādēm nosaka Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku sociālā nodrošinājuma sistēmu."

13. Minētā protokola 22. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka šis protokols attiecas arī uz ECB, tās struktūru locekļiem un personālu, neskarot noteikumus, kas ietverti ECBS Statūtos.

4) Vienošanās par mītnesvietu

14. Saskaņā ar Vienošanās par mītnesvietu preambulas piekto daļu tās mērķis ir definēt ECB privilēģijas un imunitāti Vācijas Federatīvajā Republikā atbilstoši Protokolam par privilēģijām un imunitāti [7].

15. Vienošanās par mītnesvietu 15. pantā ar nosaukumu "Vācijas darba un sociālo tiesību nepiemērojamība" ir noteikts:

"Ņemot vērā [ECBS Statūtu] 36. pantu, valdes locekļu un darbinieku nodarbināšanas kārtības noteikumi nav pakļauti Vācijas Federatīvās Republikas materiālajām un procesuālajām darba un sociālo tiesību normām."

16. Vienošanās par mītnesvietu 21. pantā ir paredzēts, ka nesaskaņu gadījumā starp Vācijas Federatīvo Republiku un ECB par šīs vienošanās interpretāciju un piemērošanu katra no līgumslēdzējām pusēm var vērsties Tiesā saskaņā ar ECBS Statūtu 35. panta 4. punktu.

6 — Runa ir par 7. protokolu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības (OV 2010, C 83, 266. lpp.; turpmāk tekstā – "Protokols par privilēģijām un imunitāti").

7 — Konkrētāk, minētās vienošanās parakstīšanas laikā runa bija par 1965. gada 8. aprīļa Protokolu par privilēģijām un imunitāti Eiropas Kopienā (OV 1967, 152, 13. lpp.) tā versijā, kas pievienota EK līgumam un *Euratom* līgumam.

5) NK noteikumi

17. Nodarbināšanas kārtības [8] piemērojamība personām ir definēta NK pirmajā daļā ar nosaukumu "Vispārīgi noteikumi". Atbilstoši NK 1. pantam:

"[..] [ECB] "darbinieks" ir ikviena persona, kura ir līdzparakstījusi darba līgumu, ar kuru tai piešķir amata vietu ECB uz nenoteiktu laiku vai uz noteiktu laiku, kas ir ilgāks par gadu, un kura ir stājusies amatā."

18. NK otrajā daļā ar nosaukumu "Darba attiecības" ietvertajā 9. pantā ir paredzēts:

"a) Darba attiecības starp ECB un tās darbiniekiem reglamentē darba līgumi, ņemot vērā šo nodarbināšanas kārtību [..].

[..]

c) Nevienas valsts tiesību akti nereglamentē nodarbināšanas kārtību. ECB piemēro: i) vispārējos principus, kas ir kopīgi dalībvalstu tiesību sistēmām, ii) Kopienu tiesību vispārējos principus [..] un iii) regulas un direktīvas [..] sociālās politikas jomā [..]."

19. NK trešās daļas nosaukums ir "Pamatalga, pabalsti un piemaksas". Šīs daļas 21. pantā attiecībā uz pabalstiem un piemaksām, proti, apgādnieka pabalstu, apgādājamā bērna pabalstu, ekspatriācijas pabalstu, mācību pabalstu un pirmsskolas pabalstu, kuri paredzēti NK 15.–20. pantā, ir precizēts, "ka šie pabalsti papildina visus citus līdzīgus pabalstus, kas tiek nodrošināti no citiem avotiem". Turklāt ECB darbiniekiem ir jāpieprasa un jādeklarē "šie pabalsti un piemaksas, un tie tiek atskaitīti no pabalstiem un piemaksām, kurus maksā ECB".

20. Savukārt NK ceturtajā daļā ar nosaukumu "Pabalsti, kas saistīti ar stāšanos darbā un aiziešanu no darba", ir ietverts 24. pants, kurā ir precizēts, ka 22. un 23. pantā paredzētie pabalsti papildina "visus citus līdzīgus pabalstus, kas tiek nodrošināti no citiem avotiem". Turklāt ECB darbiniekiem ir jāpieprasa un jādeklarē "šie pabalsti, un tie tiek atskaitīti no pabalstiem, kurus maksā ECB".

21. Saskaņā ar NK 29. pantu, kas ietverts NK piektajā daļā ar nosaukumu "Darba laiks un atvaļinājumi", ECB darbiniekiem ir "tiesības uz neapmaksātu bērna kopšanas atvaļinājumu, kas atbilst Direktīvas 96/34/EK noteikumos paredzētajam minimumam [9]".

22. NK sestās daļas nosaukums ir "Sociālais nodrošinājums". Šajā daļā ir ietvertas normas, kas cita starpā regulē atalgojumu, atrodoties prombūtnē slimības vai nelaimes gadījuma dēļ, invaliditātes pabalstu, kā arī veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanu.

23. Turklāt minētajā sestajā daļā ir ietverti noteikumi arī attiecībā uz pabalstiem, uz kuriem ir tiesības darbiniekiem, kas pēc darba līguma ar ECB izbeigšanas nav nodarbināti, proti, mēneša bezdarbnieka pabalstu, apgādnieka pabalstu un nodrošinājumu saistībā ar ECB veselības apdrošināšanas un nelaimes gadījumu apdrošināšanas sistēmām. Tomēr no NK 36. panta izriet, ka "šie pabalsti ir papildu pabalsti attiecībā pret visiem citiem līdzīgiem pabalstiem, kas tiek nodrošināti no citiem avotiem". Turklāt ECB darbiniekiem ir jāpieprasa un jādeklarē "šie pabalsti, un tie tiek atskaitīti no pabalstiem, kurus maksā ECB".

8 — Neoficiāls ECB interneta vietnē pieejamās angļu valodas versijas tulkojums.

9 — Padomes 1996. gada 3. jūnija Direktīva par *UNICE*, *CEEP* un EAK noslēgto pamatnolīgumu attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu (OV L 145, 4. lpp.).

B – *Valsts tiesības*

24. Atbilstoši Vācijas 2006. gada 5. decembra Likuma par vecāku pabalstu un bērna kopšanas atvaļinājumu (*Gesetz zum Elterngeld und zur Elternzeit*, turpmāk tekstā – "*BEEG*")[10] 1. panta 1. punktam:

"Tiesības saņemt vecāku pabalstu ir personām, kuras

1. deklarētā dzīvesvieta vai pastāvīgā uzturēšanās vieta ir Vācija,

2. dzīvo ar savu bērnu vienā mājsaimniecībā,

3. aprūpē un audzina bērnu pašas un

4. nestrādā vai strādā nepilnu darba laiku."

25. Attiecībā uz darbu ārpus Vācijas šī paša likuma 1. panta 2. punkta 3. apakšpunktā ir noteikts:

"Tiesības saņemt vecāku pabalstu ir arī personām, kuras, neizpildot kādu no 1. panta 1. punkta prasībām,

[..]

[..]

3. ir Vācijas pilsoņi un tikai īslaicīgi strādā starpvalstu vai pārnacionālā institūcijā, ir atvaļināti ierēdņi un ierēdnes, it īpaši saskaņā ar federālajiem noteikumiem šajā jomā, vai ir ikviena persona, kas ārvalstīs īslaicīgi veic tai uzliktus pienākumus [..]."

26. Attiecībā uz pielīdzināmu pabalstu ņemšanu vērā *BEEG* 3. panta 3. punkta pirmajā teikumā ir noteikts:

"Vecāku pabalstam pielīdzināmi pabalsti, ko tiesīga saņemt 1. pantā minētā persona, atrodoties ārpus Vācijas vai strādājot starpvalstu vai pārnacionālā institūcijā, tiek atskaitīti no Vācijā maksātā vecāku pabalsta, ja šie pabalsti tiek maksāti par vienu un to pašu laika periodu un šiem pabalstiem nav piemērojamas saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu pieņemtās regulas."

III – Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

27. *F. Feyerbacher* ir Vācijas pilsone un dzīvo Vācijā, kur viņa veica profesionālo darbību, līdz kļuva par ECB darbinieci. Saistībā ar pēdējo aspektu viņa saņem algu, no kuras atvelk Kopienas nodokli, un uz viņu attiecas nosacījumi, kas paredzēti ECB darbiniekiem un ietverti NK, kā arī viņa vairs nav apdrošināta Vācijas sociālās apdrošināšanas sistēmā.

28. Tā kā NK nav paredzēts vecāku pabalsts, *F. Feyerbacher* pēc bērna piedzimšanas 2008. gada 5. septembrī vērsās Vācijas iestādēs un lūdza piešķirt vecāku pabalstu saskaņā ar *BEEG* 1. panta 1. punktu, pamatojoties uz viņas darba algu ECB vai, pakārtoti, piešķirot minimālo pabalsta apmēru EUR 300 mēnesī.

10 — *BGBl.* 2006 I, 2748. lpp.

29. Pamatojot savu lūgumu, *F. Feyerbacher* norādīja, ka viņa atbilstot *BEEG* 1. panta 1. punkta nosacījumiem pabalsta saņemšanai, jo viņas deklarētā dzīvesvieta esot Vācijā, viņa šajā valstī audzinot savu bērnu un laikposmā, uz kuru attiecās pabalsts, neesot strādājusi pilnu darba slodzi.

30. Atbildot uz *F. Feyerbacher* sūdzību, ar 2008. gada 4. decembra lēmumu un 2009. gada 8. janvāra lēmumu *Land Hessen* noraidīja pieteikumu ar pamatojumu, ka, piemērojot Protokola par privilēģijām un imunitāti noteikumus un Vienošanās par mītnesvietu 15. pantu, attiecībā uz *F. Feyerbacher* ir spēkā Eiropas Savienības tiesības, nevis Vācijas darba vai sociālās tiesības. Tādējādi ECB darbiniekiem principā neesot nekādu tiesību saņemt vecāku pabalstu. Turklāt tika norādīts, ka *F. Feyerbacher* Vācijā vairs nav nodokļu maksātāja.

31. Par šiem lēmumiem *F. Feyerbacher* iesniedza prasību *Sozialgericht Frankfurt* [Frankfurtes Sociālo lietu tiesa] (pirmās instances tiesa, kuras kompetencē ir sociālie jautājumi). Pamatojot savu prasību, *F. Feyerbacher* papildus norādīja, ka Vienošanās par mītnesvietu tika noslēgta ilgu laiku pirms *BEEG* stāšanās spēkā un ka šī iemesla dēļ no tās nevarētu izrietēt tiesību saņemt vecāku pabalstu atteikums. Turklāt viņas darba līgums ar ECB esot noslēgts uz noteiktu laiku un tādējādi runa esot par pagaidu nodarbinātību *BEEG* 1. panta 2. punkta 3. apakšpunkta izpratnē. Viņa uzskata, ka esot jāņem vērā arī *BEEG* 3. panta 3. punkts, kurā paredzēts, kādos gadījumos no Vācijā [maksātā] vecāku pabalsta ir jāatskaita pabalsti, kurus ieinteresētā persona ir saņēmusi no starpvalstu vai pārnacionālas institūcijas ārvalstīs un kuri ir pielīdzināmi vecāku pabalstam.

32. *Sozialgericht Frankfurt* ar 2009. gada 30. septembra spriedumu apmierināja prasību un atcēla 2008. gada 4. decembra un 2009. gada 8. janvāra lēmumus. Tiesa uzskatīja, ka *F. Feyerbacher* atbilst *BEEG* 1. panta 1. punkta nosacījumiem attiecīgā pabalsta saņemšanai.

33. *Sozialgericht Frankfurt* uzskatīja, ka tikai ar speciālu regulējumu likumā kādai personu kategorijai var liegt saņemt *BEEG* paredzētos pabalstus. Tā tomēr uzskatīja, ka Vienošanās par mītnesvietu 15. pants nav šāds speciāls regulējums, jo tiesības saņemt vecāku pabalstu nav saistītas ar ECB darbinieku nodarbināšanas kārtību, kuru regulē šis pants. Turklāt šajā lietā nebūtu pamatoti atteikt *F. Feyerbacher* pabalstu, jo ECB saviem darbiniekiem nenodrošina sociālās kompensācijas, sociālās palīdzības un veicināšanas pabalstus, pie kuriem pieskaitāms attiecīgais vecāku pabalsts. Tāpēc šajā gadījumā nevar būt runa par dubultu pabalstu izmaksu.

34. *Hessisches Landessozialgericht*, kurā iesniegta apelācijas sūdzība par šo spriedumu, uzskata, ka *F. Feyerbacher* atbilst *BEEG* 1. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem un viņai esot jāsaņem vecāku pabalsts, izņemot, ja kāda īpaša tiesību norma izslēdz [šo] tiesību piemērojamību. Minētā tiesa neizslēdz iespēju, ka Vienošanās par mītnesvietu 15. pants varētu būt šāda tiesību norma.

35. Šādos apstākļos ar lēmumu, kas Tiesas kancelejā reģistrēts 2011. gada 10. februārī, *Hessisches Landessozialgericht* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Vienošanās par mītnesvietu] ir daļa no Eiropas Savienības tiesībām, kuras attiecībā pret valsts tiesību normām ir piemērojamas prioritāri, vai arī vienošanās ir uzskatāma par starptautisku nolīgumu?

2) Vai Vienošanās par mītnesvietu 15. pants, to lasot kopā ar [ECBS Statūtu] 36. pantu, ir ierobežojoši jāinterpretē tādējādi, ka Vācijas sociālo tiesību normas, kurās ir paredzēta pabalstu piešķiršana, ECB darbiniekiem nepiemēro tikai tajā gadījumā, ja ECB saviem darbiniekiem saskaņā ar [NK] garantē līdzvērtīgu sociālo nodrošinājumu?

3) Ja uz otro jautājumu tiek atbildēts noraidoši:

   a) Vai iepriekš minētās tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka tās liedz piemērot tādu valsts tiesību normu, kas ģimenes pabalstu piešķiršanu balsta vienīgi uz teritorialitātes principu?

b) Vai Tiesas izteiktos apsvērumus 2008. gada 20. maija spriedumā lietā *Bosmann* C-352/06 (Krājums, I-3827. lpp., 31.–33. punkts) var attiecināt uz minēto tiesību normu piemērošanu? Vai Vienošanās par mītnesvietu 15. pants kopā ar [ECBS Statūtu] 36. pantu liedz Vācijas Federatīvajai Republikai tiesības piešķirt savas valsts teritorijā dzīvojošiem ECB darbiniekiem ģimenes pabalstus?"

36. *F. Feyerbacher*, Vācijas valdība, Eiropas Komisija un ECB iesniedza rakstveida apsvērumus. Neviena no lietas dalībniecēm nelūdza noturēt tiesas sēdi.

IV – Analīze

A – *Par Vienošanos par mītnesvietu*

1) Vienošanās par mītnesvietu tiesiskais raksturs

37. Man vispirms ir jānorāda, ka nav viegli kvalificēt Vienošanos par mītnesvietu kā tiesību aktu. Kā izriet no Tiesai sniegtajiem apsvērumiem, to ir iespējams kvalificēt divējādi, proti, pirmkārt, kā starptautisku nolīgumu, kuram ar valsts likumu par apstiprināšanu tiek piešķirts tāds pats spēks kā valsts likumiem formālā izpratnē, vai, otrkārt, kā tiesību aktu, kurš ir daļa no Eiropas Savienības tiesībām un kurš šādā statusā ir prioritāri piemērojams salīdzinājumā ar valsts tiesībām.

38. Vispirms attiecībā uz ECB neatkarību ir jānorāda, ka šo neatkarību garantē LESD 130. pants un ECBS Statūtu 7. pants. Tomēr, kā izriet no Tiesas judikatūras, ECB neatkarība, kuras mērķis ir nodrošināt tās uzdevumu izpildi, nenozīmē to pilnīgi nodalīt no Eiropas Savienības un to izslēgt no jebkādu Eiropas Savienības tiesību normu piemērošanas [11]. Tātad ECB nevar uzskatīt par starpvaldību organizāciju, kurai ir tā sauktā "funkcionālā" kompetence starptautiskajās tiesībās. Gluži pretēji, sākotnēji runa bija par *sui generis* organizāciju [12], un saskaņā ar pašlaik spēkā esošajām Savienības tiesībām runa ir par Eiropas Savienības iestādi atbilstoši LES 13. pantam [13], kuras pilnvaras izriet no primārajām tiesībām.

39. Tādējādi ECB neatkarība nav mērķis pats par sevi, bet atbilst konkrētam mērķim. Neatkarības princips it īpaši ir paredzēts, lai ECB ļautu efektīvi sasniegt cenu stabilitātes mērķi un, ievērojot šo mērķi, atbalstītu Eiropas Savienības ekonomikas politiku, kā tas ir noteikts LESD 127. pantā [14].

11 — 2003. gada 10. jūlija spriedums lietā C-11/00 Komisija/ECB (*Recueil*, I-7147. lpp., 135. punkts). Attiecībā uz dažādu ECB neatkarības aspektu analīzi skat. ģenerāladvokāta Džeikobsa [*Jacobs*] secinājumu šajā lietā 150.–155. punktu, kā arī Gaitanides, C., *Das Recht der Europäischen Zentralbank.Unabhängigkeit und Kooperation in der Europäischen Währungsunion*, Mohr Siebeck, Tībingene, 2005, 55. un nākamās lpp. Pēc analoģijas skat. arī 2003. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-15/00 Komisija/EIB (*Recueil*, I-7281. lpp., 101. un 102. punkts un tajos minētā judikatūra).

12 — Juridiskajā literatūrā attiecībā uz ECB statusu Eiropas veidošanā ir izteikti dažādi apgalvojumi. Šo dažādo viedokļu apkopojumam skat. iepriekš minēto Gaitanides, C. darbu, 51.–55. lpp.

13 — Laikā, kad 1998. gada 18. septembrī tika noslēgta Vienošanās par mītnesvietu, ECB nebija ierobežota skaita Kopienas iestāžu, kas norādītas EKL 7. pantā, vidū. Pamatojoties uz EK līgumu, ECBS un ECB ieņēma īpašu vietu institucionālajā struktūrā.

14 — Skat. ģenerāladvokāta Džeikobsa secinājumu iepriekš minētajā lietā Komisija/ECB 150. punktu.

40. Ir arī jāatgādina, ka atbilstoši LESD 282. panta 3. punktam un ECBS Statūtu 9. panta 1. punktam ECB ir juridiska persona. Tās pilnvaras, lai veiktu ārējās operācijas un citas operācijas, kas neietilpst tās uzdevumos, tomēr ir precizētas ECBS Statūtu 23. un 24. pantā [15]. Ņemot vērā, ka ECB ir juridiska persona, man šķiet, ka tās kompetencē ir slēgt starptautiskus nolīgumus, kas saistīti ar tās uzdevumiem monetārās politikas jomā [16]. Turpretī, kā uzsver Komisija, tai nav nekādu pilnvaru slēgt starptautiskus nolīgumus, jo šajā ziņā nav nekāda pilnvaru pamatojuma un uz šādu nolīgumu slēgšanu attiecas vienīgi procedūras, kas noteiktas LESD 218. pantā.

41. Papildus ar monetāro politiku saistītām operācijām, uz kurām attiecas ECBS Statūtu 23. pants, saskaņā ar minēto Statūtu 24. pantu ECB var veikt citas tās darbībai vajadzīgas operācijas, tādas kā, pēc manām domām, Vienošanās par mītnesvietu noslēgšana. Tomēr šī panta formulējumā nav precizēta to aktu būtība, kurus ECB var pieņemt saistībā ar šādām operācijām. Tāpēc, lai varētu noteikt Vienošanās par mītnesvietu tiesisko raksturu, šī vienošanās ir jāizvērtē tās konkrētajā juridiskajā kontekstā, proti, ņemot vērā Protokolu par privilēģijām un imunitāti.

42. Kā izriet no minētās vienošanās preambulas piektās daļas, tā tika noslēgta, lai definētu ECB privilēģijas un imunitāti Vācijas Federatīvajā Republikā atbilstoši Protokolam par privilēģijām un imunitāti [17]. Tādējādi runa ir par tādu papildu pasākumu attiecībā pret Protokolu par privilēģijām un imunitāti, kas paredzēts, lai īstenotu minētā protokola tiesību normas īpašajā ECB kontekstā [18]. Minētās vienošanās 15. pants ir tieši saistīts ar šī protokola 14. pantu, kurā paredzēta procedūra, kas piemērojama Eiropas Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku sociālā nodrošinājuma sistēmas noteikšanai.

43. Šādā Eiropas Savienības primāro tiesību kontekstā Vienošanās par mītnesvietu 21. pantā par strīdu izšķiršanu ir norādīts uz ECBS Statūtu 35. panta 4. punktu, kurā paredzēta Tiesas kompetence, pamatojoties uz šķīrējklauzulu, kuras formulējums ir tāds pats, kāds norādīts LESD 272. pantā, proti, "šķīrējklauzula, kas ietverta publisko tiesību vai privāttiesību līgumā". Tātad, ņemot vērā Vienošanās par mītnesvietu līgumslēdzēju pušu statusu un tās mērķi, Vienošanās par mītnesvietu ietvertā šķīrējklauzula var tikt paredzēta tikai publisko tiesību līgumā [19].

44. Turklāt šo secinājumu Tiesa ir netieši apstiprinājusi iepriekš minētajā lietā ECB/Vācija. Šajā lietā Tiesa pamatoja savu kompetenci, aplūkojot kopsakarā minētās vienošanās 21. pantu, ECBS Statūtu 35.panta 4. punktu un LESD 272. pantu [20].

45. Pretēji tam, ko apgalvo Vācijas valdība, es uzskatu, ka runa ir nevis par starptautisku nolīgumu starptautisko publisko tiesību izpratnē, bet par publisko tiesību līgumu, kas noslēgts starp ECB un Vācijas Federatīvo Republiku.

15 — Skat. Ott, A., "EU Regulatory Agencies in EU External Relations:Trapped in a Legal Minefield between European and International Law", *European Foreign Affairs Review*, 2008, Nr. 13, 527. lpp.

16 — Šajā ziņā skat. Horng, D.-C., "The European Central Bank's External Relations with Third Countries and the IMF", *European Foreign Affairs Review*, 2004, Nr. 3, 326. lpp.

17 — Skat. 1968. gada 17. decembra rīkojumu lietā 2/68 *Ufficio Imposte di Consumo Ispra*/Komisija (*Recueil*, 635. lpp.). Ir jāuzsver, ka šajā lietā Tiesa neņēma vērā pieeju, kuru savos secinājumos piedāvāja ģenerāladvokāts Rēmers [*Roemer*], kas bija principu, kuri regulē ANO Vienošanos par mītnesvietu, piemērošana attiecībā uz vienošanos, kas parakstīta starp Komisiju un Itālijas valdību par Ispras Kodolpētījumu centra atrašanās vietu. Tiesa uzskatīja, ka pat tad, ja Komisija, lai nodrošinātu Protokola par privilēģijām un imunitāti izpildi un, vajadzības gadījumā, lai papildinātu to, varēja noslēgt Vienošanos par mītnesvietu ar attiecīgo dalībvalsti, šī vienošanās tomēr nevarētu sašaurināt tiesības un garantijas, kas par labu dalībvalstīm un to struktūrām, Kopienas iestādēm, kā arī personām tieši izriet no minētā protokola. Attiecībā uz Eiropas skolām skat. *a contrario* 1986. gada 15. janvāra spriedumu lietā 44/84 *Hurd* (*Recueil*, 29. lpp., 20.–22. punkts), kā arī 2010. gada 30. septembra spriedumu lietā C-132/09 Komisija/Beļģija (Krājums, I-8695. lpp., 44. punkts).

18 — Skat. 2005. gada 8. decembra spriedumu lietā C-220/03 ECB/Vācija (Krājums, I-10595. lpp., 24. punkts).

19 — Skat. Schwarze, J.. *EU-Kommentar*, EK 238. pants, 2. izd., Nomos, Bādenbādene, 2009, 1839.–1843. lpp.

20 — Iepriekš minētais spriedums lietā ECB/Vācija (27. punkts). Skat. arī šajā lietā sniegto ģenerāladvokātes Štiksas Haklas [*Stix-Hackl*] secinājumu 29. punktu.

46. Precizēju, ka tiesību sistēma, ar kuru ir saistīta šī vienošanās, var būt vienīgi Savienības tiesību sistēma. Kā es to esmu norādījis iepriekš, minētās vienošanās preambula norāda uz īpašu saikni ar Savienības tiesībām tādējādi, ka Vienošanās par mītnesvietu ir uzskatāma par Protokola par privilēģijām un imunitāti īstenošanu šajā īpašajā kontekstā [21]. Neraugoties uz šīs vienošanās saistību ar Vācijas Federatīvo Republiku, tai ir skaidra saikne ar Savienības tiesībām, jo tās mērķis ir precizēt privilēģijas un imunitāti, kas attiecībā uz ECB ir atzītas minētajā protokolā Vācijas teritorijā [22].

47. No tā izriet, ka Vienošanās par mītnesvietu iekļaujas tiesiskajā kontekstā, kas noteikts Protokolā par privilēģijām un imunitāti un plašāk – Eiropas Savienības tiesībās, kuras ir uzskatāmas par attiecīgo juridisko ietvaru tās noteikumu interpretēšanai.

2) Vienošanās par mītnesvietu kā publisko tiesību līguma ietekme uz privātpersonām

48. Tā kā ir noteikts, ka Vienošanās par mītnesvietu ir publisko tiesību līgums Eiropas Savienības tiesību izpratnē, turpinājumā ir jānosaka, vai un kādā mērā šādam līgumam var būt ietekme uz privātpersonām, piemēram, *F. Feyerbacher*.

49. Parasti publisko tiesību līgumam, tāpat kā privāttiesību līgumam, ir saistošas sekas vienīgi attiecībā uz līgumslēdzējām pusēm. Kā publisko tiesību līgums, kas ietver saistošas sekas līgumslēdzējām pusēm, Vienošanās par mītnesvietu ir jāuzskata par tādu, kas izsaka ECB un Vācijas Federatīvās Republikas vēlmi precizēt to attiecīgās tiesības un pienākumus atbilstoši Protokola par privilēģijām un imunitāti noteikumiem. Šī iemesla dēļ Vienošanos par mītnesvietu nevar uzskatīt par aktu, kam piemīt *erga omnes* iedarbība saistībā ar Eiropas Savienības tiesībām [23].

50. Es precizēju, ka to, ka nepastāv šāda iedarbība, var secināt no ECB ierobežotajām reglamentējošām pilnvarām. Šīs pilnvaras izriet no LESD 132. panta 1. punkta un ECBS Statūtu 34. panta 1. punkta, kuros noteikts, ka ECB ir tiesības izstrādāt regulas, pieņemt lēmumus vai sagatavot ieteikumus un sniegt atzinumus. Turklāt ECB Padome var pieņemt pamatnostādnes un sniegt norādījumus saskaņā ar ECBS Statūtu 12. panta 1. punktu. Tādējādi ECB var īstenot ECBS Statūtu 36. panta 1. punktā paredzētās reglamentējošās pilnvaras attiecībā uz tās personālu. Tomēr tā nevar grozīt nodarbināšanas kārtības iedarbības apmēru un piemērošanas jomu, izmantojot līgumu, kas noslēgts ar dalībvalsti.

51. No tā izriet, ka tāds publisko tiesību līgums kā šajā lietā Vienošanās par mītnesvietu nevar būt saistošs trešām pusēm, proti, citām dalībvalstīm, citām Eiropas Savienības iestādēm un privātpersonām. Citiem vārdiem sakot, lai pastāvētu *erga omnes* iedarbība, būtu nepieciešams, lai Vienošanās par mītnesvietu tiktu izstrādāta regulas vai lēmuma veidā [24].

21 — Iepriekš minētais spriedums lietā ECB/Vācija (24. punkts).

22 — Saskaņā ar juridisko literatūru uz publisko tiesību līgumu LESD 272. panta izpratnē, kura saturs atbilst ECBS Statūtu 35. panta 4. punkta saturam, var attiekties gan dalībvalsts tiesības, gan Eiropas Savienības tiesības. Attiecībā uz pirmo norādīto iespēju Vienošanās par mītnesvietu būtu saistīta tikai ar Vācijas Federatīvās Republikas tiesību sistēmu, tomēr tās piemērojamība ir jāizslēdz, ņemot vērā minētās vienošanās mērķi, proti, īstenot Protokola par privilēģijām un imunitāti noteikumus attiecībā uz ECB Vācijas Federatīvajā Republikā. Šajā ziņā skat. iepriekš minēto Schwarze, J. darbu, 1842. lpp.

23 — Attiecībā uz to, ka nepastāv Vienošanās par mītnesvietu ietverto noteikumu *erga omnes* iedarbība, skat. Tiesas nostāju, ko tā pieņēma iepriekš minētajā rīkojumā lietā *Ufficio Imposte di Consumo di Ispra*/Komisija (640. punkts).

24 — Šajā ziņā skat. 1987. gada 7. maija spriedumu lietā 189/85 Komisija/Vācija (*Recueil*, 2061. lpp., 14. punkts) un spriedumu lietā 186/85 Komisija/Beļģija (*Recueil*, 2029. lpp., 21. punkts). Tiesa skaidri konstatēja, ka Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumu un Eiropas Kopienu pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības atbilstošā versija tika pieņemta ar Padomes 1968. gada 29. februāra Regulu (EEK, *Euratom*, EOTK) Nr. 259/68 (OV L 56, 1. lpp., turpmāk tekstā – "Eiropas Civildienesta noteikumi") un ka šī regula bija vispārpiemērojama, uzlika saistības kopumā un bija tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

52. Turklāt man šķiet lietderīgi salīdzināt Vienošanās par mītnesvietu ietekmi uz privātpersonām ar direktīvu ietekmi. Tāpat kā direktīva, kas pati par sevi nevar radīt pienākumus privātpersonām un tāpēc uz to nevar atsaukties pret privātpersonām [25], Vienošanās par mītnesvietu nevarētu negatīvi ietekmēt tiesības, kuras privātpersonai ir noteiktas Eiropas Savienības tiesībās vai valsts tiesību aktos [26].

53. Konkrētāk, attiecībā uz Vienošanās par mītnesvietu 15. pantu uzskatu, ka šī tiesību norma ir jāuzskata par tādu, kas norāda uz ECBS Statūtu 36. panta 1. punkta saturu, saskaņā ar kuru Padome izstrādā ECB personāla nodarbināšanas kārtību [27].

54. Tādējādi, pirmkārt, šī primāro tiesību norma ir jāpiemēro prioritāri salīdzinājumā ar Vācijas valsts tiesībām. Otrkārt, Vienošanās par mītnesvietu 15. pants, ņemot vērā tā *intra partes* iedarbību, atbrīvo Vācijas Federatīvo Republiku no jebkāda pienākuma piemērot Vācijas darba vai sociālo tiesību normas attiecībā uz ECB darbiniekiem.

55. Es norādīšu, ka iepriekš minētajos spriedumos lietā Komisija/Vācija un lietā Komisija/Beļģija, kuri attiecās uz Eiropas Civildienesta noteikumu, kas pieņemti ar *regulu*, interpretāciju, Tiesa uzskatīja, ka ģimenes pabalstu, kuri tiek maksāti, pamatojoties uz Civildienesta noteikumiem, papildinošais raksturs salīdzinājumā ar līdzīgiem pabalstiem, kuri tiek maksāti no citiem avotiem, ir saistošs dalībvalstīm un valsts tiesiskajā regulējumā nevar tos neievērot.

56. Tiesa konstatēja, ka, pirmkārt, Civildienesta noteikumi liedz dalībvalstij izslēgt ģimenes pabalstu par apgādājamiem bērniem, kas paredzēti tās tiesību aktos, maksāšanu sakarā ar iespēju attiecībā uz to pašu bērnu saņemt Noteikumos paredzētos pabalstus gadījumā, ja persona, kurai uz to ir tiesības, ierēdņa, kas ir dienestā, vai pensionēta ierēdņa, vai cita darbinieka laulātais, tās teritorijā veic vai veica atalgotu darbu [28].

57. Otrkārt, tā nosprieda, ka minētie Noteikumi iestājas arī pret to, ka dalībvalsts paredz, ka ģimenes pabalsti, kurus maksā saskaņā ar tās tiesību aktiem, tiek samazināti par pielīdzināmu pabalstu summu, kas paredzēti Noteikumos, ja vai nu ierēdņa, kas ir dienestā, vai pensionēta ierēdņa, vai cita darbinieka laulātais veic vai veica atalgotu darbu, vai pats ierēdnis ārpus iestādēm strādā nepilnu darba laiku [29].

58. Šādos apstākļos, lai varētu sniegt noderīgu atbildi uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, tie ir jāpārformulē. Izvirzīto jautājumu izvērtēšana kopumā liecina, ka iesniedzējtiesa būtībā vēlas zināt, vai ECBS Statūtu 36. panta 1. punkts, kas prejudiciālajos jautājumos ir norādīts tikai pakārtoti, liedz Vācijas Federatīvajai Republikai piešķirt tādus sociālā nodrošinājuma pabalstus kā ģimenes pabalsts, kurš tiek aplūkots pamatlietā, ECB darbiniekiem atbilstoši valsts tiesību aktiem, pamatojoties uz teritorialitātes principu, vai, pakārtoti, ja NK nav paredzēts šāds pabalsts.

59. Tādējādi es uzskatu, ka, lai atrisinātu strīdu pamatlietā, ir jāatbild uz šo pārformulēto jautājumu. Ņemot vērā, ka minētais jautājums ir par Eiropas Savienības tiesību interpretāciju un piemērošanu, uz to atbildēt ir Tiesas kompetencē. Līdz ar to nevar atbalstīt Vācijas valdības argumentāciju par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību sakarā ar Vienošanās par mītnesvietu kā starptautisko tiesību akta raksturu un Tiesas kompetences neesamību, kas no tā izriet, lai sniegtu interpretāciju LESD 267. pantā paredzētās prejudiciāla nolēmuma procedūras kontekstā.

25 — Šajā ziņā skat. citu spriedumu starpā 2004. gada 5. oktobra spriedumu apvienotajās lietās no C-397/01 līdz C-403/01 *Pfeiffer* u.c. (Krājums, I-8835. lpp., 108. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 — Es neizslēdzu, ka secinājums saistībā ar Vienošanās par mītnesvietu izvērtēšanu varētu būt atšķirīgs, ņemot vērā Vācijas tiesību aktus; Vienošanos par mītnesvietu Vācijas Federatīvā Republika ratificēja ar 1998. gada 19. decembra likumu par apstiprināšanu (*BGBl.* 1998 II, 2996. lpp.).

27 — Šajā ziņā ir jānorāda, ka ECBS Statūtu 36. panta 1. punkta vācu valodas versijā izmantotais termins ir "Beschäftigungsbedingungen", kas atbilst Vienošanās par mītnesvietu 15. pantā lietotajai terminoloģijai.

28 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Vācija (30. punkts).

29 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Beļģija (35. punkts).

B – *Par Vācijas Federatīvās Republikas tiesībām piešķirt sociālā nodrošinājuma pabalstus ECB darbiniekiem*

1) NK noteikumu tiesiskais raksturs

60. Vispirms ir jānorāda, ka darba attiecības starp ECB un tās darbiniekiem ir definētas NK, ko Padome ir pieņēmusi pēc ECB Valdes priekšlikuma, pamatojoties uz ECBS Statūtu 36. panta 1. punktu. Atbilstoši NK 9. punkta a) apakšpunktam darba attiecības starp ECB un tās darbiniekiem tiek regulētas ar darba līgumiem, kas noslēgti saskaņā ar NK paredzētajiem noteikumiem. Kā to ir konstatējusi Tiesa, kārtība, kas pieņemta saistībā ar darba attiecībām starp ECB un tās darbiniekiem, ir līgumiska, nevis balstīta uz darba likumdošanu [30].

61. Turklāt es atgādinu, ka minētā NK ir tikusi izstrādāta, nevis pieņemot regulu, bet gan izmantojot tiesību aktu, kurš ir kvalificējams par "lēmumu", un tas nozīmē, ka tā nav saistoša dalībvalstīm, kas nav lēmuma adresātes. Tomēr tāpat kā Eiropas Savienības Civildienesta noteikumi, kuru vienīgais mērķis ir reglamentēt tiesiskās attiecības starp Eiropas iestādēm un to ierēdņiem, NK noteikumi ir saistoši ECB un tās personālam un nosaka ECB darbinieku tiesības un pienākumus, tāpat kā Eiropas Civildienesta noteikumi – attiecībā uz ES civildienestu [31].

62. Šajā ziņā ir arī jāatgādina, ka ECBS Statūtu 36. panta 1. punkts piešķir ECB tiesiskā regulējuma autonomiju attiecībā uz kārtību, kas piemērojama tās personālam. Šī sistēma, kas definēta NK un darba kārtības noteikumos (ECB Reglamenta 21. pants), atšķiras no noteikumiem, kas piemērojami ierēdņiem, un noteikumiem, kas piemērojami pārējiem Eiropas Savienības darbiniekiem. Tā ir arī autonoma attiecībā pret dalībvalstu tiesībām [32].

63. Saskaņā ar ECBS Statūtu 36. panta 1. punktu ECB var brīvi reglamentēt sava personāla nodarbināšanas kārtību, kura ir jāsaprot tādējādi, ka tā ietver ne tikai darba nosacījumus, bet arī sociālā nodrošinājuma pabalstus, uz kuriem personai (vai viņas tiesību pārņēmējam) ir tiesības kā ECB darbiniekam [33]. Tomēr pretēji tam, ko ir izklāstījusi Komisija savos apsvērumos, reglamentējošā kompetence, kas ECB ir paredzēta ECBS Statūtos, lai noteiktu kārtību, kas piemērojama tās personālam, nav kolīziju norma, kura pati par sevi izslēgtu citu sistēmu piemērošanu sociālā nodrošinājuma jomā. Es uzskatu, ka ECBS Statūtu 36. panta 1. punkts ir tiesību norma, kas ļauj ECB tieši vai netieši reglamentēt dažādu sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērojamību savam personālam [34].

30 — 2004. gada 14. oktobra spriedums lietā C-409/02 P *Pflugradt*/ECB (Krājums, I-9873. lpp., 31.–33. punkts un tajos minētā judikatūra). Tomēr ir jāprecizē, ka ECB kā iestādei ir piešķirta rīcības brīvība, lai organizētu savu dienestu darbu, un tas tā ir, lai gan tiesību akts, kurš ir pamatā darba attiecībām starp ECB un tās personālu, ir līgumisks. Šajā ziņā skat. ģenerāladvokāta Ležē [*Léger*] secinājumus iepriekš minētajā lietā *Pflugradt*/ECB (36. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 — Skat. pēc analoģijas Vispārējās tiesas 2002. gada 18. aprīļa rīkojumu lietā T-238/00 *IPSO* un *USE*/ECB (*Recueil*, II-2237. lpp., 48.–50. punkts un tajos minētā judikatūra). Skat. arī 1999. gada 10. jūnija spriedumu lietā C-430/97 *Johannes* (*Recueil*, I-3475. lpp., 19. punkts).

32 — Vispārējās tiesas 2002. gada 22. oktobra spriedums apvienotajās lietās T-178/00 un T-341/00 *Pflugradt*/ECB (*Recueil*, II-4035. lpp., 48. punkts). Skat. arī iepriekš minēto rīkojumu lietā *IPSO* un *USE*/ECB (48. un 49. punkts). Tiesiskā vakuuma gadījumā attiecībā uz ECB nodarbināšanas kārtību un darba kārtības noteikumiem tie ir jāinterpretē, balstoties uz judikatūru par Eiropas Savienības Civildienesta noteikumiem. Šajā ziņā skat. 2003. gada 20. novembra spriedumu lietā T-63/02 *Cerafogli* un Polija/ECB (*Recueil*, II-4929. lpp., 51. punkts).

33 — Tiesa uzskatīja, ka ģimenes pabalsti kā atalgojuma sastāvdaļa ir saistīti ar darba attiecībām. Šajā ziņā skat. iepriekš minētos spriedumus lietā Komisija/Vācija (26. punkts) un lietā Komisija/Beļģija (29. punkts).

34 — Iepriekš minētie spriedumi lietā Komisija/Vācija un lietā Komisija/Beļģija, kā arī saikne starp dažādām sociālā nodrošinājuma sistēmām, kas piemērojamas ECB darbiniekiem, ir balstīti uz pieņēmumu, ka uz Savienības ierēdņiem un darbiniekiem, kā arī ECB darbiniekiem var attiekties arī citu sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanas joma.

64. No tā izriet, ka iesniedzējtiesas izklāstītās problēmas attiecībā uz saikni, kura pastāv starp sistēmu, kas noteikta NK, un citām sistēmām, piemēram, sistēmu, kas noteikta Vācijas sociālajās tiesībās, nevar risināt vispārīgi. Gluži pretēji, sniegt piemērotu atbildi uz minētajām problēmām nozīmē pakāpeniski izvērtēt katru attiecīgo pabalstu kategoriju [35].

2) NK piemērošanas joma

65. NK piemērojamība personām ir definēta NK 1. pantā. Kā izriet no šī panta, darbinieka jēdziens ietver ikvienu personu, kura ir parakstījusi darba līgumu ar ECB uz nenoteiktu laiku vai uz noteiktu laiku, kas ir ilgāks par vienu gadu, un kura ir stājusies amatā ECB. Turklāt NK IIa un IIb pielikumā ir paredzēti īpaši nosacījumi, kas ir piemērojami attiecībā uz īstermiņa darba līgumiem (mazāk par vienu gadu) un programmas ar nosaukumu "Graduate Programme" dalībniekiem.

66. Šajā ziņā es norādīšu, ka atšķirībā no "Graduate Programme" dalībniekiem, uz kuriem attiecas NK, ja vien IIa pielikumā nav noteikts citādi, personas, kas ir noslēgušas īstermiņa darba līgumu ar ECB (tā sauktie "pagaidu" darbinieki) un kurām piemēro īpašus nosacījumus, kuri paredzēti IIb pielikumā, ir izslēgtas no NK piemērošanas jomas saskaņā ar NK 1. pantu. Tādējādi es secinu, ka pagaidu darbinieki nav ietverti to ECB darbinieku kategorijā, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 549/69 [36] 4.c pants par to, ka Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienības ierēdņiem un darbiniekiem paredzētās privilēģijas un imunitāti piemēro arī attiecībā uz ECB personālu.

67. Attiecībā uz NK materiālo piemērošanas jomu es vispirms atgādinu, ka atbilstoši tās reglamentējošai kompetencei šajā jomā ECB NK 9. panta c) apakšpunktā ir paredzējusi, ka nevienas valsts tiesību akti nav piemērojami nodarbināšanas kārtībai. Tātad saskaņā ar šo noteikumu valsts tiesību akti attiecībā uz sociālo apdrošināšanu, kuras pamatā ir darba attiecības, nevar tikt piemēroti ne attiecībā uz ECB kā darba devēju, ne šīs iestādes darbinieku kā darba ņēmēju. Tādējādi valstu obligātās sociālās apdrošināšanas sistēmu noteikumus nevar piemērot ECB darbiniekiem.

68. Tomēr vēl ir jādefinē to pabalstu statuss, kurus piešķir ar citu pamatojumu, kas nav darba attiecības. Šie pabalsti ietver pabalstus, kas tiek piešķirti, pamatojoties uz sistēmām, kurās ECB darbinieks ir brīvprātīgi apdrošinājies, pabalstus, kurus piešķir, darbiniekam esot citā statusā, kas nav ECB darbinieka statuss [37], vai tos, kurus darbiniekam maksā, pamatojoties uz teritorialitātes principu.

3) Dažādas pabalstu kategorijas, kas paredzētas NK

69. No NK izriet, ka ECB darbiniekiem ir jāapdrošinās ECB veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanas sistēmā. Šī apdrošināšana ir obligāta, un tādējādi tā izslēdz jebkādu līdzvērtīgu valsts obligāto sistēmu piemērošanu.

35 — Tāds pats princips ir pamatā, piemērojot sistēmu, kas noteikta ar Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1998. gada 29. jūnija Regulu (EK) Nr. 1606/98 (OV L 209, 1.lpp.), un ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulu (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp.). Skat. it īpaši minēto regulu 1.–8. nodaļu par dažādām pabalstu kategorijām.

36 — Padomes 1969. gada 25. marta Regula (*Euratom*, EOTK, EEK), ar ko nosaka Eiropas Kopienu ierēdņu un citu darbinieku kategorijas, uz kurām attiecas Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Kopienās 12. pants, 13. panta otrā daļa un 14. pants (OV L 74, 1. lpp.), kas grozīta ar Padomes 1998. gada 5. jūnija Regulu (EK, EOTK, *Euratom*) Nr. 1198/98 (OV L 166, 3. lpp.). Ir jāprecizē, ka saskaņā ar pašlaik spēkā esošajām ES tiesībām runa ir par Protokola par privilēģijām un imunitāti 11. pantu, 12. panta otro daļu un 13. pantu.

37 — Tas it īpaši attiecas uz pabalstiem, kurus darbinieks var saņemt kā persona, kas ir bijusi apdrošināta sociālās apdrošināšanas sistēmā, vai kā šādas apdrošinātas personas tiesību pārņēmējs.

70. Lasot NK, atklājas, ka starp sistēmu, kas noteikta NK, un valsts tiesībās paredzēto sistēmu tomēr pastāv vairāki saiknes veidi. Kā izriet no NK, ģimenes pabalstus un bezdarbnieka pabalstus, kas paredzēti NK ceturtajā un sestajā daļā, ECB maksā pakārtoti attiecībā pret pielīdzināmiem pabalstiem, kurus piešķir citas iestādes.

71. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka saskaņā ar NK minēto pabalstu piešķiršana nozīmē to, ka ECB darbinieks iepriekš ir vērsies iestādē vai kompetentajā institūcijā, lūdzis piešķirt pabalstus no citiem avotiem un ir paziņojis to summu ECB. Tādējādi ECB pielīdzināmus pabalstus maksā tikai papildus.

72. Manuprāt, šīs regulatīvās izvēles iespējas liecina, ka sistēmai, kas noteikta NK, piemīt īpašības, kuras ļauj secināt, ka vismaz attiecībā uz ģimenes pabalstiem runa ir nevis par ekskluzīvu, proti, primāru, sistēmu, bet par papildu sistēmu attiecībā pret citām sociālā nodrošinājuma sistēmām. Šis konstatējums ir spēkā pat attiecībā uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem, kas tiek piešķirti pašam darbiniekam, nevis tikai attiecībā uz pabalstiem, kas tiek piešķirti šo darbinieku ģimenes locekļiem vai tiesību pārņēmējiem.

73. Šādos apstākļos atšķirībā no Komisijas un ECB es uzskatu, ka nepastāv nopietni institucionāli iemesli, kas saistīti ar ECB neatkarību, lai interpretētu NK tādējādi, ka ir izslēgta tāda ģimenes pabalsta piešķiršana, kāds tiek aplūkots pamatlietā, pamatojoties uz piemērojamo valsts tiesisko regulējumu. Es uzsveru, ka ECB un Eiropas Savienības personāla nodarbināšanas kārtības pieļauj citu sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu minētajiem darbiniekiem [38].

74. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apstākļus, kuri liecina, ka NK noteiktā sistēma galvenokārt ir papildu sistēma, ECB arguments, kas izriet no nepieciešamības nodrošināt ECB neatkarību un ļaut tai bez ierobežojumiem darboties savā mītnesvietā Frankfurtē pie Mainas un kas, kā uzskata ECB, attaisnojot Vācijas darba vai sociālo tiesību sistemātisku nepiemērošanu ECB personālam, man šķiet nepārliecinošs. Faktiski pati ECB uzliek par pienākumu saviem darbiniekiem iesniegt pieteikumus citās iestādēs, lai varētu saņemt pabalstus, kurus ECB maksā vienīgi papildus.

75. Turklāt saistībā ar NK paredzēto pabalstu, piemēram, ģimenes pabalstu, pakārtoto raksturu attiecībā pret pabalstiem, kuri tiek saņemti no citiem avotiem, es uzskatu, ka interpretāciju, ar kuru NK sistemātiski izslēdz valsts tiesību aktu sociālā nodrošinājuma jomā piemērojamību, nevar attaisnot ar nepieciešamību nodrošināt dažādu pilsonību Eiropas Savienības ierēdņu un darbinieku vienlīdzību.

76. Pat tad, ja viens no mērķiem, kas ir Protokola par privilēģijām un imunitāti noteikumu pamatā, ir nodrošināt vienlīdzīgu darba samaksu Eiropas Savienības ierēdņiem un darbiniekiem, kuri nemaksā valsts ienākumu nodokli un parasti nav pakļauti valsts sociālā nodrošinājuma tiesībām, šo mērķi, tāpat kā dalībvalstu vienlīdzību, nevar sasniegt, ņemot vērā ECB maksāto pabalstu papildinošo raksturu ECB personāla nodarbināšanas kārtības īpašajā kontekstā [39].

77. Līdz ar to ir jākonstatē, ka saskaņā ar NK kopumā nav aizliegts piemērot valstu sociālā nodrošinājuma sistēmas. Tādējādi NK noteiktajai sistēmai ir divējāda iedarbība. Pirmkārt, saskaņā ar NK ir izslēgta valsts tiesību aktu saistībā ar sociālo apdrošināšanu piemērošana ECB darbiniekiem pensiju un veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanas jomā [40]. Otrkārt, kā es to jau esmu norādījis iepriekš, NK noteiktā sistēma ir papildu un pakārtota sistēma attiecībā uz to pabalstu un piemaksu piešķiršanu, kas ietverti NK ceturtajā un sestajā daļā.

38 — Skat. cita starpā Eiropas Civildienesta noteikumu 67. un 68. pantu.

39 — Attiecībā uz šiem mērķiem skat. 1960. gada 16. decembra spriedumu lietā 6/60 *Humblet*/Beļģija (*Recueil*, 1125., 1157. lpp.). Skat. arī ģenerāladvokāta Krusa Viljalona [*Cruz Villalón*] sniegto secinājumu lietā C-558/10 *Bourges-Maunoury* un *Heintz* (pašlaik tiek izskatīta Tiesā) 30. punktu un tajā minēto judikatūru.

40 — Attiecībā uz invaliditātes pabalstu NK noteikumi man šķiet mazāk skaidri.

4) Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 34. panta ietekme uz NK interpretāciju

78. Visbeidzot, pilnīgas skaidrības labad es vēlos izvērtēt situācijas, kurās ar ECB saistīto nepilnību dēļ ECB darbiniekiem ir iespēja saņemt noteiktus pabalstus, gan brīvprātīgi apdrošinoties kādā īpašā sistēmā [41], gan pamatojoties uz teritorialitātes principu, kā tas ir vecāku pabalsta gadījumā šajā lietā. It īpaši šādā kontekstā ir būtiski ņemt vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas tiesību normas.

79. Tādējādi ir jāuzsver, ka ir svarīgi ievērot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 34. panta 1. punktu, kurā noteikts, ka ir jāievēro tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem, kuri garantē aizsardzību gadījumos, kas definēti minētajā noteikumā [42]. Atbilstoši šim noteikumam un ņemot vērā NK 9. panta c) apakšpunktu, kurā skaidri atzīta Eiropas Savienības tiesību vispārējo principu piemērojamība NK, NK nevar interpretēt tādējādi, ka attiecībā uz ECB darbiniekiem vai bijušajiem darbiniekiem nepiemēro sociālos pabalstus, kas noteikti valsts tiesību aktos, ja ECB nemaksā nekādu pielīdzināmu pabalstu [43].

80. Turklāt šo interpretāciju apstiprina Tiesas izmantotā argumentācija tās judikatūrā, kas izriet no iepriekš minētā sprieduma lietā *Bosmann*. Kaut arī ir taisnība, ka minētā judikatūra attiecas uz pārrobežu situācijām pilnīgi atšķirīgos tiesiskos apstākļos [44], Tiesas norādītais papildināmības princips sociālā nodrošinājuma jomā, no kura izriet, ka dzīvesvietas dalībvalstij nevar liegt tiesības piešķirt ģimenes pabalstus personām, kas dzīvo tās teritorijā, man šķiet atbilstošs šajā lietā [45]. Būtībā Tiesas argumentācija skaidri liecina, ka minētā dalībvalsts nezaudē savas tiesības piešķirt sociālos pabalstus, pamatojoties uz teritorialitātes principu, tikai tāpēc, ka attiecībā uz ieinteresēto personu tiek piemērota cita sociālā nodrošinājuma sistēma.

81. It īpaši attiecībā uz tādu ģimenes pabalstu, kāds tiek aplūkots pamatlietā, ir arī jāatgādina, ka saskaņā ar NK 29. pantu bērna kopšanas atvaļinājumam ir jāatbilst direktīvas par bērna kopšanas atvaļinājumu prasībām. Tomēr no tā nav iespējams izdarīt secinājumu, ka tas, ka NK nav iekļauts noteikums, kas paredz vecāku pabalstu, kura piešķiršana, protams, pārsniegtu direktīvā noteiktās obligātās prasības, nozīmētu, ka attiecīgajai dalībvalstij šī trūkuma dēļ ir liegtas tiesības piešķirt šādu pabalstu atbilstoši teritorialitātes principam.

82. Gluži pretēji, kā izriet no minētajā direktīvā ietvertā nolīguma 4. noteikuma 1. punkta, dalībvalstis var piemērot vai ieviest labvēlīgākus noteikumus par šajā nolīgumā izklāstītajiem noteikumiem. Ievērojot šos apstākļus, es uzskatu, ka NK nevar uzskatīt par tādu, kas aizliedz piešķirt vecāku pabalstu ECB darbiniekam, ņemot vērā, ka šāds pabalsts minētajos nosacījumos nav paredzēts.

41 — Piemēram, es norādu, ka, kā izriet no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, aprūpes apdrošināšana, kas paredzēta Vācijas tiesību aktos, ir šāda sistēma, kurā ECB darbiniekiem ir atļauts brīvprātīgi apdrošināties. Attiecībā uz Vācijas aprūpes apdrošināšanas sistēmas detaļām skat. 2004. gada 8. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-502/01 un C-31/02 *Gaumann-Cerri* un *Barth* (Krājums, I-6483. lpp., 3.–7. punkts).

42 — Atbilstoši minētās hartas 51. pantam tās noteikumi attiecas uz Eiropas Savienību, kā arī uz dalībvalstīm, ja tās īsteno Savienības tiesības. Turklāt, kā izriet no hartas preambulas, tajā nav izveidotas jaunas tiesības, bet ir no jauna apstiprinātas tiesības, kuru pamatā ir dalībvalstu konstitucionālās tradīcijas un starptautiskās saistības. Tātad šādos apstākļos Eiropas Savienības tiesību normas ir jāinterpretē atbilstoši minētās hartas noteikumiem.

43 — Es norādu, ka šāda interpretācija radītu neapmierinošu situāciju, jo ECB darbiniekiem, kas ir "Graduate Programme" dalībnieki, bezdarba gadījumā nebūtu tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu, kuru piešķir, pamatojoties uz atbilstošo valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu, lai gan viņi, piemērojot NK IIa pielikumu, nesaņem šāda veida pabalstu, ko maksā ECB.

44 — Šādos apstākļos es arī norādu, ka atšķirībā no šīs lietas 2004. gada 16. decembra spriedums lietā C-293/03 *My* (Krājums, I-12013. lpp.) un 2006. gada 16. februāra spriedums lietā C-185/04 *Öberg* (Krājums, I-1453. lpp.), kurus minējusi iesniedzējtiesa, attiecās uz situācijām, kurās ieinteresētā persona bija pārtraukusi darbu kādā no Eiropas Savienības iestādēm.

45 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bosmann* (31. punkts). Attiecībā uz sociālā nodrošinājuma jomā piemērojamiem tiesību aktiem skat. arī 1986. gada 12. jūnija spriedumu lietā 302/84 *Ten Holder* (*Recueil*, 1821. lpp., 19.–21.punkts), 2004. gada 11. novembra spriedumu lietā C-372/02 *Adanez Vega* (Krājums, I-10761. lpp., 18. punkts). Skat. arī 2009. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-208/07 *Chamier-Glisczinski* (Krājums, I-6095. lpp., 55. un 56. punkts) un ģenerāladvokāta Mazaka [*Mazák*] secinājumu apvienotajās lietās C-611/10 un C-612/10 *Hudzinski* un *Wawrzyniak*, kas pašlaik tiek izskatītas Tiesā, 55. punktu.

83. Es piebildīšu, ka interpretēt NK tādējādi, ka ar to tiek izveidota ekskluzīva sistēma, kas iestājas pret jebkādu valsts sociālo tiesību piemērošanu ECB personālam, būtu arī pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 34. pantam. It īpaši es vēlos norādīt, ka saskaņā ar noteikumiem, kuri regulē pagaidu darbinieku statusu, šāda interpretācija, kas balstīta vienīgi uz to, ka pastāv darba attiecības starp ieinteresēto personu un ECB, nozīmētu tai liegt jebkādu sociālo nodrošinājumu, izņemot atlīdzību, pamatojoties uz veselības un nelaimes gadījumu apdrošināšanu, kā arī apdrošināšanu pret arodslimību un nelaimes gadījumiem darba vietā [46].

84. Šādos apstākļos es uzskatu, ka Vācijas Federatīvā Republika var brīvi piešķirt sociālos pabalstus ECB darbiniekiem ar nosacījumu, ka minēto pabalstu piešķiršana nav saistīta ar profesionālās darbības veikšanu saskaņā ar valsts tiesību aktiem un ECB ekskluzīvi nepiešķir pielīdzināmu pabalstu.

85. Tomēr es vēlos uzsvērt, ka atbilstoši Vienošanās par mītnesvietu 15. pantam Vācijas Federatīvajai Republikai nav nekāda pienākuma piemērot tās tiesību aktus šajā jomā attiecībā uz ECB darbiniekiem. No tā izriet, ka uz valsts tiesību normu piemērojamību, ja vien ir izpildīti piešķiršanas nosacījumi, un uz piešķiramā pabalsta apmēru attiecas valsts tiesību akti.

V – Secinājumi

86. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Hessisches Landessozialgericht* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Protokola par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem 36. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas neliedz Vācijas Federatīvajai Republikai saskaņā ar valsts tiesību aktiem piešķirt Eiropas Centrālās bankas darbiniekiem tādus sociālos pabalstus kā vecāku pabalsts, kāds tiek aplūkots pamatlietā, pamatojoties uz teritorialitātes principu, ja vien šāds pabalsts ekskluzīvi nav paredzēts Eiropas Centrālās bankas personāla nodarbināšanas kārtībā.

46 — Nodarbināšanas kārtība, kas piemērojama pagaidu darbiniekiem, ir izklāstīta NK IIb pielikumā, kura daļā ar nosaukumu "Sociālais nodrošinājums" ir paredzēts vienīgi šāds ierobežots nodrošinājums.